



SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

Alessandro
Volta

1745 - 1827

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1754, İtalya'nın kuzeyindeki Como kenti. O gece pijamasını giymek için kazağını çıkarmakta olan küçük Alessandro Volta, karanlıkta çok ilginç bir şey görür...



Tatlı rüyalar Alessandro...

İyi geceler anneci...
Aa! Bu kıvılcımlar da nereden
çıktı böyle?

Ay! Kazağı yanacak
çocuğun!

Korkma Simit'çiğim yanmaz.
Çok küçük elektrik akımları onlar.

Alessandro Volta günlük giysilerini çıkarıp katlayarak başucundaki sandalyeye koyar. Pijamalarını giyer ve yatağına yatar. Ancak akli hâlâ az önce gördüğü kıvılcımlardır. O gece uyumadan önce kıvılcımların nereden çıktıklarını ve nasıl olup da birdenbire ortadan kaybolduklarını düşünür.

Kıvılcımlar yün kazağı
çıkartırken belirdi...

Annem kazağımın boynunu
biraz sıkı örmüş;
çıkartırken zorlanmışım.

Bununla bir ilgisi
olabilir mi acaba?

Ha ha! Annesi kazağının
boynunu sıkı örmüşmüş!
Koca kafalıyım demiyor da!

Aşkolsun Simit,
öyle söylenir mi hiç!

Birkaç gün sonra Alessandro, yün kazağında gördüklerini andıran bir başka gözlem daha yapar.

Sihhatler olsun anneciğim.
Aa! Tarağı yaklaştırdığında
saçların neden dikleşiyor
öyle?

Evet oğlum.
Neden bilmem ama
banyodan çıkıp saçlarımı
kuruttuktan sonra tararken
hep olur bu.

Sen ne diyorsun
bunlara Peynir?

İki olayın nedeni de
sürtünmeyle ortaya çıkan
elektriklenme diyorum.

Küçük Volta, aklını kurcalayan pek çok soruya yanıt bulmak için okulda dört elle derslerine sarılır.

Alessandro Giuseppe Antonio Anastasio Volta?

Buradayım öğretmenim.

Aferin Alessandro,
sınava iyi çalışmışsın.

Ne? Öğretmeni ne çok
isim saydı böyle! Yoksa
alay mı ediyor?

Hayır, gerçek adı bu.
İtalya'da çocuklara birden çok
ad vermek gelenektir. Ama bizim
"Alessandro Volta" diye bilmemiz
yeterli.

Alessandro Volta başarılı bir öğrencidir. Dönemin bilimsanlarının en çok ilgi gösterdiği araştırma konularından elektriğe duyduğu özel merak nedeniyle, doğduğu kentin üniversitesinde fizik eğitimi görmeye başlar. Eğitimi süresince elektrik konusunun, yanıtları henüz bulunmamış sorularla dolu engin bir deniz olduğunu anlar. Artık kesin kararını vermiştir. Bu gizemli gücün sırlarını açığa kavuşturmak ve onu kontrol altına alabilmek için elinden geleni yapacaktır...

Volta artık bir fizik profesörüdür. Ders vermekten kalan zamanının çoğunu elektrik konusunda başkalarının yaptığı çalışmaları inceleyerek ve biliminsanlarıyla görüş alışverişinde bulunarak geçirmektedir. Bu insanlardan biri olan Luigi Galvani, ölü hayvan kaslarına elektrik verildiğinde bunların hâlâ kasılabildiğini görmüştür.

Galvani'ye göre bu kasılmayı sağlayan şey, "hayvansal elektrik!" Ama bence bu açıklamada bir yanlışlık var.

Hayvansal elektrik mi? Bir yaşma daha girdim!

Eh, bazen mantıklı bir açıklama bulmakta zorlanıyor biliminsanları.

Volta'ya göre bu olayın sırrı "hayvansal elektrikte" değil, deneyde kullanılan demir ve pirinç çubuklardaydı.

Elbette! Kaslardaki sıvılar iletken olduğundan demir ve pirinç çubuklar arasında kendiliğinden bir elektrik akımı oluşuyor!

Hah! Ben de tam bunu söyleyecektim!

"Volta Amca lafı ağzımdan aldı" diyorsun yani!

Galvani'nin deneyi, Volta'ya elektrik üreten bir alet yapılabileceğini düşündürür. Laboratuvarına çekilir ve yıllar sürecektir deneylere girişir.

Haydi bakalım, çok büyük bir buluş bekliyorum ben bu çalışmanın sonunda!

Bekleyelim, görelim...

1800 yılında Alessandro Volta, içinde tuz çözeltisi bulunan kaplar ve bir ucu çinko, diğer ucu bakır olan teller kullanarak bir düzenek kurdu. Bu düzenekle elektrik akımı üretti. Düzenegi daha da geliştirdiğinde ortaya çıkan şey, tarihin ilk pilydi!

Pil mi? Yapa yapa bir pil mi yaptı?

Pil diye küçümseme. O pil sayesinde neler oldu bir bilsen!

Artık elektrik, herkesin hizmetindeydi! Volta'nın buluşu, elektriği kolayca erişilebilir hale getirdiği için tüm dünyada bilimsel çalışmaların hızlanmasını sağladı. Öyle ki, dönemin pek çok bilim kurumunun yanı sıra bazı ülke yöneticileri bile Volta'yı ödüllendirmek için birbiriyle yarıştı.

Başarınızın devamını dilerim Bay Volta.

Teşekkür ederim İmparator.

Aa, Napolyon değil mi bu?

Ta kendisi. Napolyon Bonapart!

Alessandro Volta'nın buluşu, pek çok bilimsel gelişmenin kapısını araladı. Bilim dünyası, Volta'nın insanlığa verdiği bu hizmeti unutmadı ve onu onurlandırmak için 1881 yılında bir elektrik birimi "Volt" olarak adlandırıldı.

Teşekkürler Volta Amca...

Bundan sonra ne zaman pilli bir alet kullansam, aklıma Volta Amca gelecek